

Полтавцева О. М.,
викладач української мови та
літератури, голова циклової комісії,
Новомосковський коледж Дніпровського
державного аграрно-економічного
університету

СТВОРЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АТМОСФЕРИ НА ЗАНЯТТЯХ – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як зацікавити сучасних студентів до якісної освітньої діяльності, як виробити в них стійку внутрішню мотивацію до здобуття знань? Ці актуальні питання постають перед кожним педагогом, зацікавленим у результатах своєї освітньої діяльності. Мотивації студентів до якісного здобуття знань сприяє, в першу чергу, створення позитивної психологічної атмосфери на заняттях. Адже «не налагодивши емоційного контакту з дітьми, учитель не зможе виробити в них позитивного сприймання предмета, організувати ефективну пізнавальну діяльність і навчально-виховний процес у цілому» [1, с. 2]. Щира зацікавленість викладача в студентах, у результатах їхньої освітньої діяльності, демократичний стиль і «толерантна форма спілкування створюють на занятті мікроклімат психологічного комфорту, що підвищує працездатність, поліпшує настрій, допомагає уникнути перевтоми» [1, с. 2].

Сучасний педагог повинен добре володіти методами психологічного впливу на студентів, пам'ятати про їхні вікові психологічні особливості, бути емпатом.

Уже на першому занятті з української мови проводжу інтерактивну вправу на знайомство: пропоную студентам записати їхнє ім'я по вертикалі й до кожної букви дібрати позитивну характеристику. Якщо студент не може самостійно повністю справитися із поставленим завданням, то інші студенти групи допомагають йому під час зачитування характеристики. Перевірка виконання вправи здійснюється у формі технології колективно-групового навчання «Мікрофон». Це дає можливість студентам відчути свою значимість, підвищити самооцінку, а мені – запам'ятати їхні імена. Адже за висловлюванням відомого американського спеціаліста з людських взаємостосунків Дейла Карнегі: «Для будь-якої людини власне ім'я – найсолодше й найважливіше слово» [2, с. 107]. Тому віддаю перевагу зверненню до студента на ім'я, а не за прізвищем.

Важливо створити позитивний настрій з самого початку заняття. Для цього використовую різні форми та прийоми роботи. Можна розпочати з психоемоційного типу тренінгу, наприклад, «Компліменту», який «сприяє розвитку вміння бачити позитивні якості будь-якої людини» [3, с. 45]. Проводжу його в формі «Мікрофона». Ця технологія взагалі є найзручнішою на перших етапах заняття. Починаємо з студента, який сидить скраю від вікна на першому ряду. Він повинен сказати приємну рису характеру, звичку людини, яка сидить праворуч, тобто зробити комплімент. Той, кому зроблено комплімент, повинен як мінімум подякувати, а потім, установивши зоровий контакт із тим, хто сидить праворуч, зробити свій комплімент, і так далі по черзі, поки всі учасники не скажуть щось приємне своєму сусідові. Під час висловлювань студентів важливо стежити, щоб решта учасників не заважали промовцеві, налаштовувати вихованців на тактовне, поважне ставлення одне до одного.

Побороти переживання студентів, поселити в їхніх серцях і розумі впевненість у собі допомагають афірмації – стислі фрази позитивного змісту, які за умови багаторазового повторення закріплюють у підсвідомості студентів потрібну установку. Часто використовую на початку занять афірмацію, надруковану на папері життєстверджуючого жовтого кольору, який трактується в психології, як колір оптимізму, просвітлення й осяяння: «Я розумна, творча особистість. Я вчуся, бо хочу знати. Я все знаю, я все вмю, я все зможу!»

Якщо на початку заняття краще застосовувати афірмації, то на етапі рефлексії доречно звернутися до такого психологічного методу як рефреймінг, що у перекладі з англійської означає «зміна рамки». Засновниця теорії афірмації, відома американська психологиня Луїза Хей писала: «Це всього тільки думка, а думку можна змінювати» [4, с. 5]. Суть рефреймінгу полягає у тому, що за допомогою сполучника зате студенти відшуковують у собі чи в ситуації, що склалася, щось гарне, позитивне, приємне, тобто навчаються компенсувати недоліки позитивними якостями. Наприклад, «Я не виконав домашнє завдання, зате активно працював під час заняття», «Я не переміг в інтелектуальному змаганні, зате здружився з одногрупниками» і т.п.

Використовую й такий простий, але дієвий прийом, як «Посмішка». Посмішка позитивно впливає на психоемоційний стан – вона розслаблює, заспокоює, дарує відчуття гармонії, адже коли людина посміхається, в організмі виділяються ендорфін та серотонін, які називають гормонами щастя. Тому пропоную студентам в парах подивитися одне на одного й широко посміхнутися, потім подивитися на іншого свого сусіда й посміхнутися йому.

Усім відомо, який позитивний вплив має на всі живі організми класична музика. Тому для створення позитивного настрою, для підвищення розумової працездатності студентів використовую як фон на початку заняття, а також доречно відповідно до завдань заняття твори Моцарта, Дебюссі «Місячне сяйво», Шопена «Прелюдію», Чайковського «Осіньну пісню», вальси Штрауса, Бетховена «Місячну сонату» та ін.. Ці музичні твори допомагають послабити почуття тривоги, зняти нервову напругу, покращити настрій, сприяють концентрації уваги, кращій зосередженості, творчій активності студентів. Адже, як свідчать результати анкетування, яке проводилося мною на початку навчального року, 50% студентів, йдучи на заняття, відчують негативні стани й емоції: хвилювання, напругу, страх, втому, сум, сонливість і навіть розумову неповноцінність. Тому своїм завданням вбачаю знімати цей негатив і налаштовувати студентів на ефективну роботу під час заняття.

У процесі заняття створюю ситуацію успіху, не забуваю вчасно похвалити студента за якісну роботу, підтримати добрим словом тих студентів, кому важче дається навчання, запитати, які види діяльності на занятті покращують студентам настрій або підтримують його на позитиві.

Створенню позитивної психологічної атмосфери під час занять сприяє застосування такої інтерактивної технології, як робота в малих групах, оскільки студенти мають можливість обмінятися думками, допомогти одне одному, покращити рівень засвоєння матеріалу, проявити себе, відчути свою значимість під час відповідей-захисту результатів роботи. Використання ігрової технології, конкурсів, змагань, вікторин, вчасна зміна одного виду навчальної діяльності на інший дають можливість студентам залишатися в гарному настрої та мотивують їх досягати кращих результатів.

Список використаних джерел

1. Ірина Павлів. Емоційна готовність учнів до уроків словесності в системі ОЗОН. Журнал «Дивослово». 2013, № 2.
2. Дейл Карнегі. Як завойовувати друзів і впливати на людей. Самара: Вид-во «АВС», 1997. 704 с.
3. Туріщева Л. В. Психологічні тренінги для школярів. Харків. Видавнича група «Основа», 2010. 124 с.
4. Луїза Хей. Зціли своє життя. М.: ОЛІМА-ІРЕСС, 2006. 640 с.
5. Косигіна О. Педагогічний вплив на розвиток взаємозв'язків емпатії та асертивності у суб'єктів освітньої взаємодії. *Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Київ, 2019. Вип. 92. С. 141–148.